

Status på implementering af socialtandplejeordningen

Socialtandplejeordningen blev indført juni 2020 ved lov, hvor der også blev afsat midler, mens vejledningen for indretningen af socialtandplejeordningen blev offentliggjort i september 2020. Via socialtandplejeordningen tilbyder kommunerne vederlagsfri akut smertelindrende og funktionsopbyggende tandpleje, herunder forebyggende råd og vejledning i forhold til vedligeholdelse af behandlingen til udsatte borgere.

Ordnningen kan finde anvendelse i forhold til to målgrupper, hvoraf den første er en "skal"-målgruppe (§134 stk. 1) og defineres således: "gadehjemløse og borgere, der kan benytte herberger, varimestuer, væresteder på grund af hjemløshed, herunder borgere, som ikke kan opholde sig i egen bolig, jf. §§ 104 og 110 i lov om social service, og som ikke kan udnytte de almindelige tandplejetilbud".

Herudover giver ordningen kommunalbestyrelsen *mulighed for* og hjemmel til at tilbyde samme behandling efter §134 stk. 2 til: "udsatte borgere, der ikke er omfattet af stk. 1, og som ikke kan udnytte de almindelig tandplejetilbud grundet særlige sociale problemer".

Nærværende notat tager udgangspunkt i KL's årlige dataindsamling på sundheds- og ældreområdet samt en særskilt dataindsamling blandt kommunernes overtandlæger om aktiviteten i socialtandplejeordningen i perioden oktober 2020 til oktober 2021.

Organisering af socialtandplejen

Figur 1 nedenfor viser, at langt størstedelen af kommunerne har valgt at løfte socialtandplejeopgaven i egen kommune. Lidt flere kommuner har dog i 2021 udliciteret opgaven til privat praksis.

Dato: 8. marts 2022

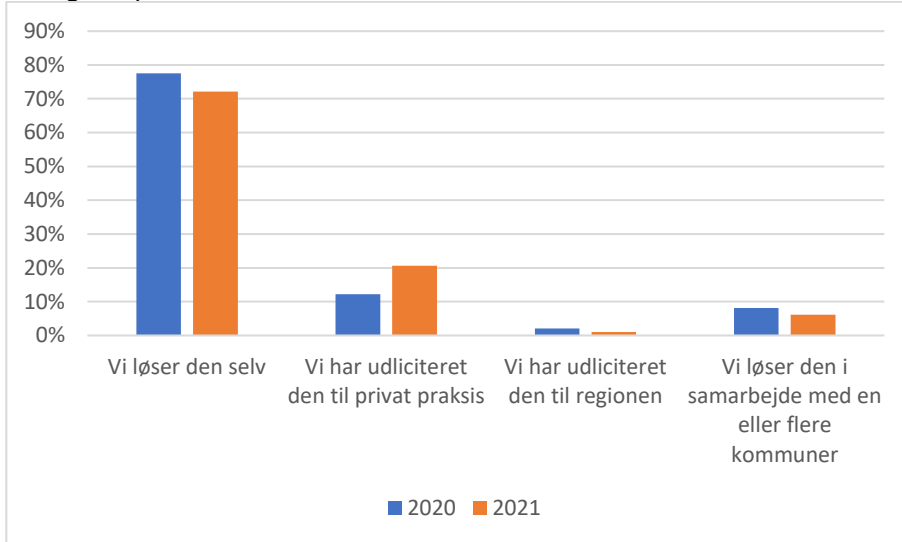
Sags ID: SAG-2021-06125
Dok. ID: 3192882

E-mail: ACJ@kl.dk
Direkte: 3370 3522

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 8

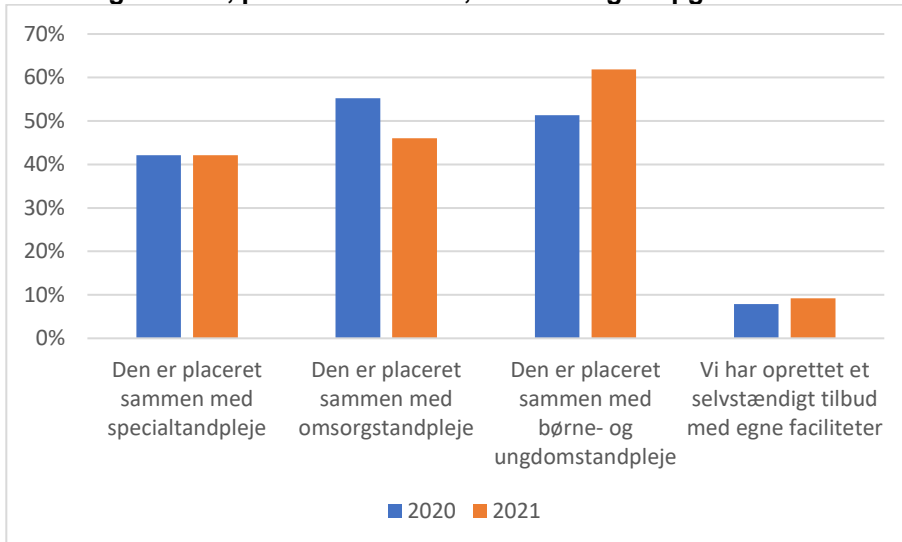
Figur 1: Andel kommuner, som varetager socialtandpleje-opgaven på forskellig vis, pct.



Kilde: KL's dataindsamling på sundhedsområdet 2020 og 2021
 N = 98 (2020) N=97 (2021)

Af de 76 kommuner, der selv varetager opgaven, har de fleste placeret socialtandplejen sammen med et eksisterende tilbud, herunder omsorgstandpleje eller børne- og ungdomstandpleje. Se figur 2 nedenfor.

Figur 2: Andel kommuner, som har placeret socialtandpleje-opgaven forskellige steder, pct. af kommuner, der varetager opgaven selv.



Kilde: KL's dataindsamling på sundhedsområdet 2020 og 2021
 N = 76

Kun 12 pct. af kommunerne (jf. figur 3 nedenfor) på landsplan oplever vanskeligheder med at rekruttere medarbejdere til socialtandplejen. Der er dog relativt store regionale forskelle, idet ingen kommuner i Region Sjælland oplever disse problemer, hvorimod 22 pct. af kommunerne i Region Nordjylland oplever problemer med at rekruttere medarbejdere til socialtandplejen.

Dato: 8. marts 2022

Sags ID: SAG-2021-06125
 Dok. ID: 3192882

E-mail: ACJ@kl.dk
 Direkte: 3370 3522

Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

www.kl.dk
 Side 2 af 8

Dato: 8. marts 2022

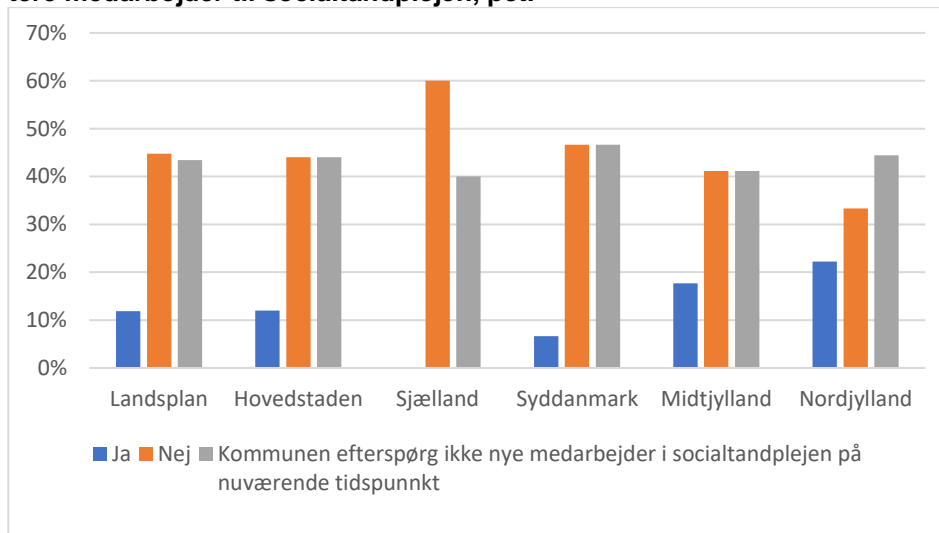
Sags ID: SAG-2021-06125
Dok. ID: 3192882

E-mail: ACJ@kl.dk
Direkte: 3370 3522

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 8

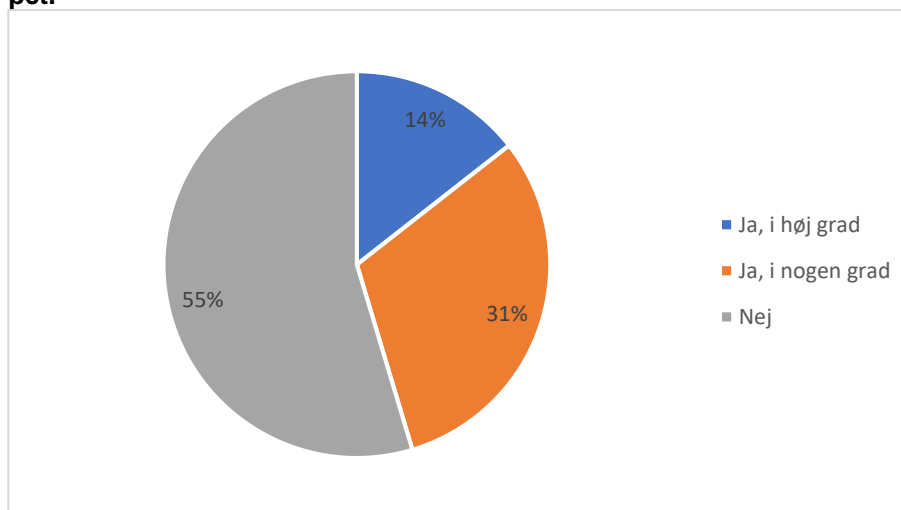
Figur 3: Andel kommuner, som oplever vanskeligheder med at rekruttere medarbejder til socialtandplejen, pct.



Kilde: KL's dataindsamling på sundhedsområdet, 2021
N = 76

55 pct. af kommunerne oplever ikke vanskeligheder med at rekruttere borgere inden for "skal"-målgruppen til socialtandplejeordningen. Dog oplever 45 pct. af kommunerne i høj eller nogen grad problemer med at rekruttere borgere inden for "skal"-målgruppen. Se figur 4 nedenfor.

Figur 4: Andel kommuner, der oplever vanskeligheder med at rekruttere borgere inden for, "skal"-målgruppen til socialtandplejeordningen, pct.



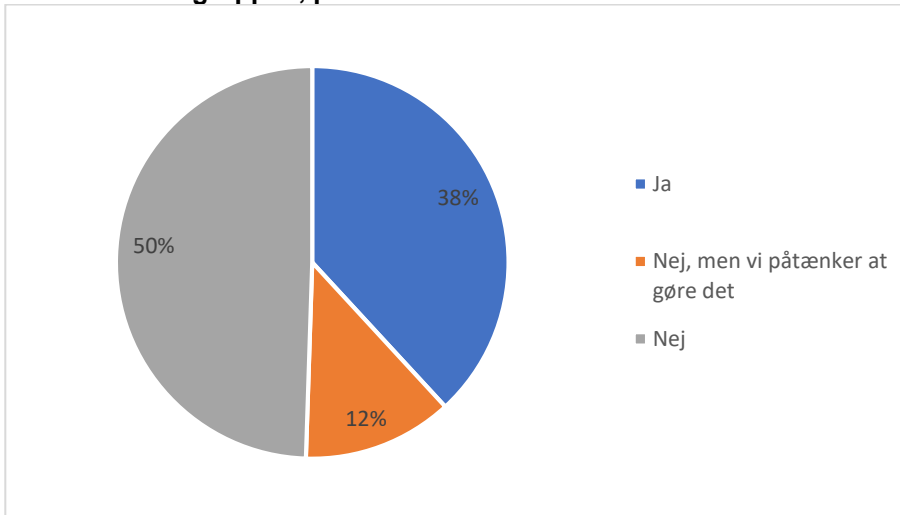
Kilde: KL's dataindsamling på sundhedsområdet, 2021
N = 97

Figur 5 viser, at 38 pct. af kommuner har oprettet tilbud til en bredere målgruppe, og 12 pct. af kommunerne påtænker at gøre det. Den sidste halvdel har valgt ikke at benytte muligheden for at oprette tilbud til en bredere målgruppe.

Dato: 8. marts 2022

Sags ID: SAG-2021-06125
Dok. ID: 3192882E-mail: ACJ@kl.dk
Direkte: 3370 3522Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København Swww.kl.dk
Side 4 af 8

Figur 5: Andel kommuner, der har valgt at benytte muligheden for at oprette tilbud efter socialtandplejeordningen til en bredere målgruppe end "skal"-målgruppen, pct.



Kilde: KL's dataindsamling på sundhedsområdet, 2021
N = 97

Aktivitet i 2020- 2021

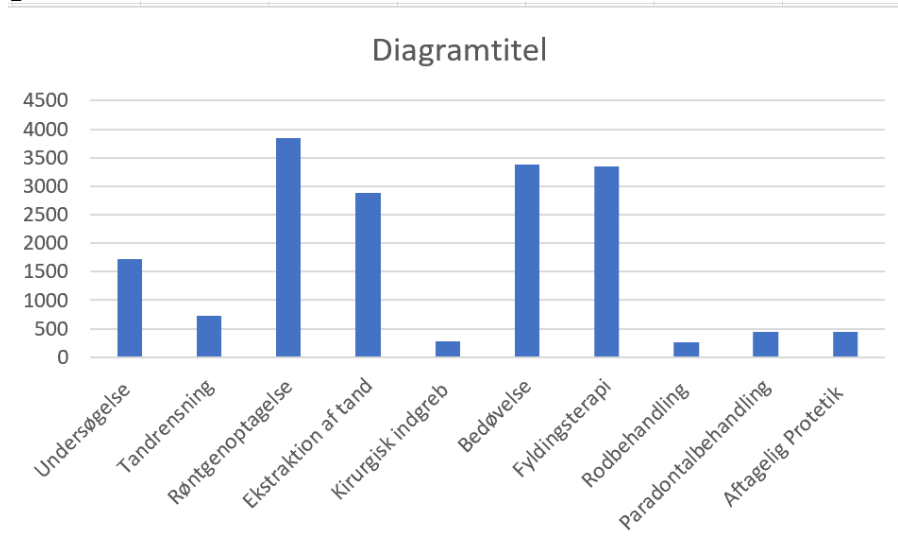
KL har i vinteren 21/22 indsamlet data fra kommunerne vedrørende socialtandplejeordningen gennem et online spørgeskema. 83 kommuner har leveret data til dataindsamlingen. Monitoreringen giver derfor ikke et fuldstændigt dækkende billede over aktivitetsniveauet i Socialtandplejeordningen i den pågældende periode

I forbindelse med monitoreringen har KL spurgt kommunerne, hvor mange borgere der i perioden 1. oktober 2020 til 1. oktober 2021 har modtaget ydelser efter §134a stk. 1 og 2. Opgørelsen af, hvor mange borgere, der har modtaget ydelser hhv. §134a stk. 1 og §134a stk. 2, er dog udfordret af, at en del borgere flyder frem og tilbage mellem at være omfattet af stk. 1 og stk. 2. Derfor er det kun muligt at fremsætte et skøn over, hvordan fordelingen mellem de to målgrupper er.

Monitoreringen viser, at i alt 2.321 borgere har modtaget hjælp efter §134a i perioden fra oktober 2020 og oktober 2021. Hovedparten (svarende til ca. to tredjedele) har modtaget ydelser efter §134a stk. 1, mens ca. en tredjedel har modtaget ydelser efter §134a stk. 2.

Kommunerne har også oplyst, hvor mange forskellige typer ydelser der blev leveret i perioden.

Figur 6: Oversigt over leverede ydelser i regi af socialtandplejeordningen



Kilde: KL's monitorering af aktivitet i Socialtandplejeordningen 2021 (N=83)

Samlet set er der leveret 17.316 ydelser fordelt på 2.321 borgere. Hovedvægten af ydelser ligger på det akutte, hvor ekstraktioner og fyldningsterapi samt røgent og bedøvelse fylder mest i det samlede billede. I samme periode har kommunerne registreret 1120 udeblivelser fra konsultationer. Samlet set har kommunerne afvist 240 ansøgninger om at modtage ydelser efter socialtandplejeordningen, mens der er modtaget 9 klager over afvisninger.

Case-eksempler

De beskrevne cases er hentet fra kommuner, som ifølge monitoreringen er lykkedes med at rekruttere mange borgere relativt i forhold til størrelse. KL planlægger at udarbejde en mere omfattende eksempelsamling i forlængelse af monitoreringen.

Horsens Kommune

Socialtandplejen i Horsens Kommune startede på et fundament lavet af satspuljemidler med et fokus på tandpleje for særligt udsatte. Her har en tandplejer gennem en årrække haft opsøgende og ledsagende virke og samarbejde med alt fra borgere, pædagogisk personale, sagsbehandlere, private tandlæger, klinisk tandtekniker og til tider specialtandplejen. Det fundament der var skabt, kunne socialtandplejen basere sig på ved at have en kendt kontaktgruppe til førnævnte samt på væresteder, forsorgshjem mm.

Derudover har socialtandplejen opnået et godt samarbejde med rusmiddelskonsulenterne i kommunen samt sørget for, at de to personaler, der primært er tilknyttet socialtandplejen, kommer og viser ansigt og snakker med brugerne af socialtandplejen der, hvor de er.

Ledsagelse har været et kardinalpunkt for at opnå fremmøde på klinikken – koordinationen heraf har førnævnte tandplejer varetaget.

Dato: 8. marts 2022

Sags ID: SAG-2021-06125
Dok. ID: 3192882

E-mail: ACJ@kl.dk
Direkte: 3370 3522

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 5 af 8

Horsens Kommune følger lovgivningens ramme i forhold til behandlingsniveau – men har en direkte kontakt ved at have et eget telefonnummer, som socialtandplejens brugere kan kontakte dem på. Dette for at gøre adgangen nemmere for brugere og deres primære kontakter. Det gør også, at det primært er den samme klinikassistent, som er på klinikken, der tager telefonen – og det bliver derfor et trygt sted at kontakte.

Helsingør Kommune

I Helsingør Kommune er Socialtandplejen forankret i Tandplejen og står på skuldrene af erfaringer, som kommunen gjorde i SATS pulje-projektet Tandpleje til udsatte borgere i perioden 2012-2015

Socialtandplejetilbuddet er organiseret i et samarbejde mellem tandplejen og Rådgivningstilbuddet 17A, som er et åbent dagtilbud til udsatte borgere. Tandplejen har frikøbt Louise, som er socialmedarbejder fra 17A, en dag om ugen. Hun, og hendes kolleger, kender brugerne, og de står for visitation til Socialtandplejen.

Helsingør Kommune har en tandklinik, der hver tirsdag er dedikeret til Socialtandplejen. Personalet på 17A koordinerer, hvem der skal komme på klinikken. De hjælper med at lave en aftale med borgere og hjælper også med transport af de borgere, der ikke selv kan overskue dette.

Ordnningen har været en succes, og Helsingør Kommune havde i ordningens første år 98 borgere igennem, svarende til 500 konsultationer. Det har vist stor tilslutning til ordningen, og borgerne giver udtryk for, at det giver ro, når der bliver taget hånd om tænderne. Flere har fået større livskvalitet i form af, at de kan tygge og spise fødevarer, de ikke før har kunnet. Mange har været hæmmet af, at de har manglet tænder og har derfor ikke villet smile eller gå ud i det offentlige rum. Mange har også haft bekymringer omkring at få ordnet tænder og haft svært ved komme afsted. Medarbejderne fra 17A fortæller, at mange af deres borgere har et anstrengt forhold til autoriteter, kommer ofte i konflikt med autoriteterne. Og mange af dem har også haft uheldige oplevelser med tandlæger, som regel, fordi de taler forbi hinanden. Her har støtten fra 17A gjort en stor forskel.

Når borgerne er færdige med den første behandling, vil de blive indkaldt til undersøgelse en gang hvert halve år for at sikre den gode tandhygiejne.

Randers Kommune

Borgerne gennemgår en social-faglig visitation hos vores samarbejdspartnere "i felten" for at vurdere, om de hører til målgruppen. Visitationen foretages af to udvalgte medarbejdere fra hhv. et herberg og en varmestue i byen, Caja og Charlotte. Begge medarbejdere har tidligere samarbejdet med Børsterne, som var en tandplejetilbud til socialt udsatte baseret på frivillige kræfter i Randers. Visitorerne befinder sig altså fysisk i nærmiljøet for målgruppen og har en bred kontakthorisont i miljøet. Andre kommunale medarbejdere (støttepersoner, mentorer, jobcentre) har et godt kendskab til dem og disse har mulighed for at henvise borgere til Charlotte/Caja eller borgerne kan henvende sig selv hos dem for visitation. Derudover er der lavet et visitkort for socialtandplejen, som deles ud til væresteder, varmestuer, misbrugscentre osv.

Dato: 8. marts 2022

Sags ID: SAG-2021-06125
Dok. ID: 3192882

E-mail: ACJ@kl.dk
Direkte: 3370 3522

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 6 af 8

Et godt kendskab til borgerne og tæt samarbejde med borgerens netværk og støttepersoner er afgørende for succesfulde behandlingsforløb. De borgere, som vurderes i målgruppen for socialtandpleje, udfylder en henvisningsblanket sammen med visitator, om kontaktoplysninger, kontakt/støttepersoner, netværkskontakter, helbredsoplysninger og sociale oplysninger om fx bostatus, misbrugsproblematikker osv. Desuden eventuelle bonus-oplysninger, der kan lette samarbejdet/behandlingen.

Henvisningen sendes til socialtandplejens koordinerende klinikassistent, der telefonisk kontakter borgeren for aftale om første tid på klinikken. Her er formålet at afdramatisere og få en god, tryk og forberedende snak. Enten ringes der også til støttepersonen eller der sendes mail/sms til støttepersonen for hjælp til fremmøde og at følge borgeren til første undersøgelse på klinikken. Ved første besøg har borgeren i 99% af tilfældene en støtteperson med. For tryk, hjælp til at finde frem/komme til tiden/finde vejen og for bonusinfo til personalet. Ved fremtidige tider orienteres støttepersonale altid om tiderne.

Ved førstegangsbesøg aftales, hvordan socialtandplejen bedst hjælper til, at borgeren kommer til tiderne. Fx at støttepersoner og/eller tandpersonale ringer ved behov på dagen, dagen før, eller lignende. Oftest laver socialtandplejen en aftale med borgeren om, at de må indgå i dialog med støttepersonen både i forhold til nye aftaler og i forbindelse med udeblivelser. Støttepersonerne er også gode til at ringe til socialtandplejen, hvis de er bekendt med, at borgeren har en ustabil periode/er indlagt/er på fængsel-ferie eller lignende. På den måde undgås spildte tider, og støttepersonen kan tage kontakt, når borgeren er klar til at genoptage behandlingen.

Opsamling

En stor del af kommunerne har valgt selv at varetage socialtandplejeordningen. Og næsten ¾ har organiseret opgaven i sammenhæng med andre tandplejeordninger.

KL's dataindsamling viser, at der er store geografiske forskelle i kommunernes muligheder for at skaffe den fornødne personalemæssige kapacitet til at løfte opgaven.

Rekrutteringen af borgere til socialtandplejeordningen sker gennem væresteder, herberger og gadeplansmedarbejdere. Dog viser KL's monitorering af aktivitet i Socialtandplejeordningen 2021, at næsten halvdelen af kommunerne oplever vanskeligheder med at rekruttere borgere til ordningen. Ligeledes viser dataindsamlingen, at der i et vist omfang opleves udfordringer med fremmøde til planlagte konsultationer. Planlagte aktiviteter, som ikke kan gennemføres grundet manglende fremmøde, er udtryk for et vist ressourcetab, eftersom det i meget begrænset omfang er muligt at allokere de pågældende personaleresressourcer til andre opgaver.

Udfordringerne med at rekruttere borgere til ordningen kan dels være udtryk for, at de hjemløse i Danmark (den primære målgruppe for ordningen som beskrevet i §134a stk. 1) fordeler sig ganske ujævnt mellem kommunerne.

Dato: 8. marts 2022

Sags ID: SAG-2021-06125
Dok. ID: 3192882

E-mail: ACJ@kl.dk
Direkte: 3370 3522

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 7 af 8

Men det kan også være udtryk for, at borgerne i målgrupperne for socialtandplejeordningen har mange udfordringer i hverdagen, som på forskellig vis kan være en barriere for at modtage tilbuddet om gratis tandpleje.

Trods det, at socialtandplejeordningen blev implementeret under en pandemi og med de opstartsvanskeligheder, som kan forventes i det første leveår, har 2.321 borgere modtaget ydelser efter ordningen. Heraf er størstedelen omfattet af målgruppen som beskrevet i §134a stk. 1 (de gadehjemløse). Denne målgruppe estimeres på landsplan til at udgøre 4.-6.000 borgere.

Dato: 8. marts 2022

Sags ID: SAG-2021-06125
Dok. ID: 3192882

E-mail: ACJ@kl.dk
Direkte: 3370 3522

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 8 af 8